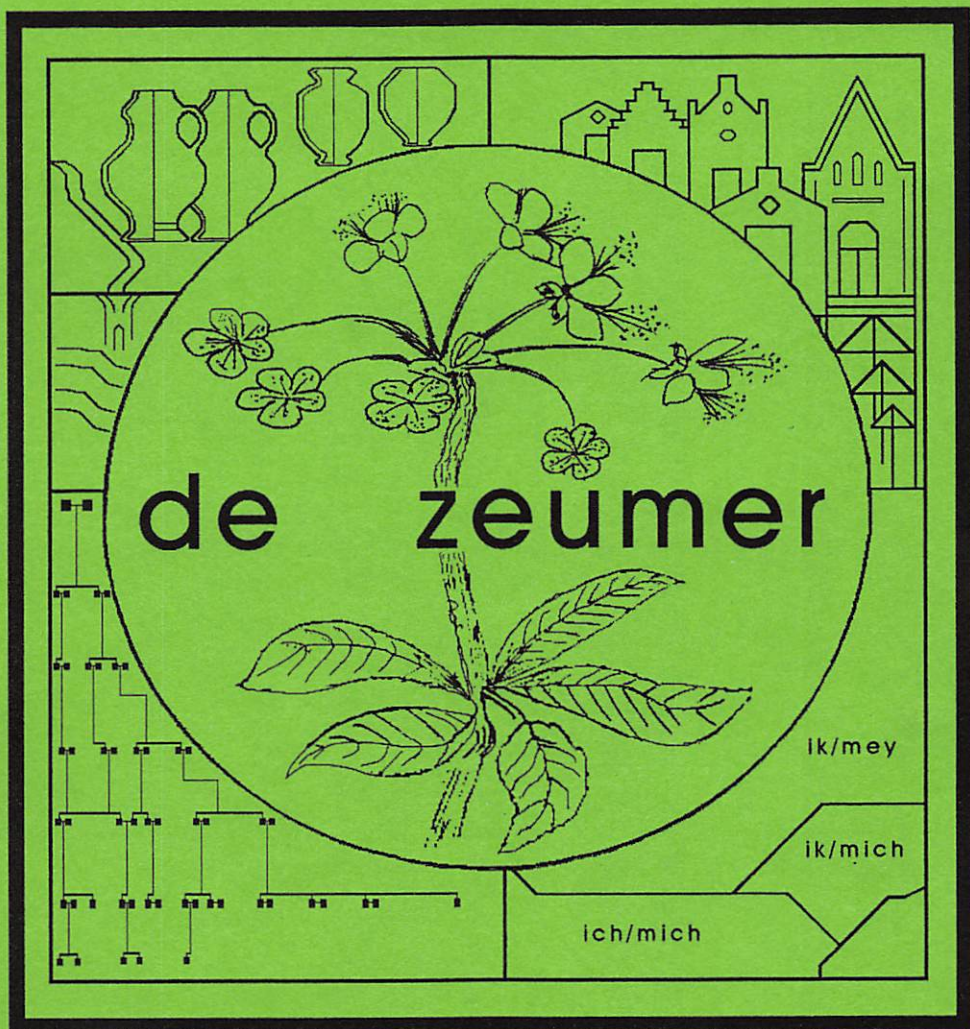

ik/mey

ik/mich

ich/mich

2004- 1

Inhoud

Inhoud	3
Van de redactie	4
Jaarprogramma	5
Bestuursmededelingen.....	6
Archeologische vondsten Plangebied St. Lambertusweg.....	9
Zomaar een bidprentje	11
Kapel van Geloo in programma	12
'Wonderen Bestaan'	12
Belfelds tweede archiefbrand	14
Bestemmingsplan Kernen gemeente Beesel.....	21
Belfeld 100 jaar geleden.....	23
Varia (I)	24
De Naborch te Swalmen	27
Bestuurssamenstelling	31

Van de redactie

U heeft wellicht gemerkt dat de laatste 2 Zeumers met hun verschijnen aan de late kant zijn. De afgelopen maanden heeft het bestuur herhaaldelijk hierover overleg gepleegd om te kijken hoe de problemen ten aanzien van het verschijnen van de Zeumer en het jaarboek opgelost kunnen worden.

Er zijn een aantal voorstellen geformuleerd die moeten voorkomen dat d problemen zich in de toekomst opnieuw voordoen. Deze voorstellen zijn met de redacties besproken. Inmiddels zijn er voor de redactie van d Zeumer een tweetal nieuwe redactieleden gevonden. Chrit Verstappen en Thei Derks hebben zich beschikbaar gesteld om hun schouders onder h karwei te zetten. Met steun vanuit het bestuur moet dit zeker kunnen luk ken. Als contactpersoon tussen de redactie en het bestuur zal Hennie Geurts-Willemsen fungeren.

Het bestuur heeft goede hoop dat de zaken nu weer op de rails staan en dat de eerstvolgende Zeumer weer op tijd zal verschijnen.

Als er mensen zijn die een stukje willen schrijven dan houden we ons van harte aanbevolen.

De redactie

Kopij voor de eerstvolgende Zeumer s.v.p. inleveren vóór 8 mei 2004. De Zeumer 2004-2 zal eind juni verschijnen.

Jaarprogramma

Enkele activiteiten zullen worden georganiseerd in samenwerking met de MHVS (Milieu- en heemkundevereniging Swalmen).

13	Jan.	Lezing door Loe Giesen over de Vikingen
12	Feb.	Lezing F. Stroucken over het voormalige munitielager
15	Mrt.	Jaarvergadering in verenigingsruimte
12	Mei:	Lezing Thijs Pubben: Historische boerderijen in Noord-Limburg. Samen met MHVS
13	Mei	Presentatie jaarboek in de Paerssijal te Reuver Offenbeek
16	Mei	Fietstocht over het voormalige munitielager (voor leden)
6	Juni	Rondleiding door Beesel o.l.v. enkele dorpsguiden.
26	Juni	Busexcursie naar Diest (B) met overblijfselen van vestingwerken, begijnhof, stadhuis; en Zoutleeuw (enigste kerk van België met gaaf bewaard gebleven middeleeuws interieur)
Juli-Aug.		Geen activiteit wegens vakanties (Vanaf 26 juli t/m 5 september is de verenigingsruimte gesloten. Op 6 september kan men er weer terecht.
14	Sept.	Open Monumentendag samen met de MHVS. Thema: verdediging.
3	Okt.	Herfstwandeling i.s.m. IVN De Steilrand.
9	Nov.	Lezing door Jacob Schotten over de opgraving van een middeleeuwse nederzetting aan de Swalm
26	Dec.	Kerstwandeling (2e kerstdag) i.s.m. de MHVS

Daar door omstandigheden de datum van een activiteit wel eens kan wijzigen, wordt U verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen of anderszins contact op te nemen met iemand van het bestuur.

Bestuursmededelingen

Samenwerking met de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen

In het jaarprogramma dat in het vorige nummer van de Zeumer werd gepresenteerd is het u ongetwijfeld opgevallen dat een aantal activiteiten in samenwerking met de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen worden georganiseerd. Dit is een uitvloeisel van een gesprek dat beide besturen op 20 januari hebben gevoerd in het verenigingslokaal van Maas- en Swalmdal.

De bijeenkomst had het karakter van een kennismakingsgesprek en was bedoeld om zich te oriënteren op een (verdere) uitbouw van de samenwerking. Oudere leden zullen zich ongetwijfeld herinneren dat er omstreeks 1990 gesprekken zijn gevoerd om tot een fusie tussen beide verenigingen te komen. Dat is er niet van gekomen. De huidige insteek is echter geen fusie maar een versterking van en aanvulling op elkaars activiteiten en kwaliteiten.

Het gesprek verliep op een positieve wijze. Er zijn zoals al aangegeven diverse afspraken gemaakt ten aanzien van het organiseren van gezamenlijke activiteiten; heemkundige belangen (bv. Bestemmingsplannen) worden gezamenlijk uitgedragen. Er zal op dit punt informatie-uitwisseling plaatsvinden waarbij ieder zijn specifieke deskundigheid kan inbrengen. Ook informatie uitwisseling m.b.t. collecties en documentatie zal plaatsvinden om belangstellenden beter te kunnen doorverwijzen. Tot slot zal ons jaarverslag aan de MHVS worden toegezonden.

Oproep voor verzamelen persberichten Belfeld

Vanaf de oprichting van de heemkundevereniging werkt de vereniging aan de opbouw van een documentatiecollectie over haar werkgebied. Een van die onderdelen van die collectie betreft de verzameling persberichten en lokale kranten. Leden in de diverse gemeenten zorgen ervoor dat deze verzameling krantenknipsels en weekbladen blijft groeien. Ze wordt ook jaarlijks gebruikt voor samenstelling van de jaarkroniek in ons jaarboek. Toos Ummenthum die jarenlang het verzamelen in Belfeld voor haar rekening heeft genomen, is per 1 januari 2004 gestopt. Wij danken haar voor de jarenlange inzet op dit terrein. De vereniging is dus op zoek naar een persoon die Belfeldse persberichten wil verzamelen en wekelijks de Tegelse courant wil bewaren

met ingang van het jaar 2004. Leden die dit werk voor hun rekening willen nemen, worden verzocht zich bij een van de bestuursleden aan te melden.

Werkgroep Kruisen en Kapellen

Beesel en Reuver mogen wel trots zijn op de werkgroep Kruisen en Kapellen van de heemkundevereniging. Dankzij hun inzet, regelmatig onderhoud en restauraties liggen de kruisen en kapellen er altijd goed verzorgd bij. Een stukje cultuur en geschiedenis wordt hierdoor in stand gehouden. In diverse kapellen zijn offerblokken en van de giften worden de kleinere reparaties bekostigd. In de onlangs gehouden bijeenkomst met de gemeente is door de heer Tegels nog eens uitdrukkelijk kenbaar gemaakt dat de gemeente zeer veel waarde hecht aan de werkzaamheden van de werkgroep.

De laatste jaren bestond de werkgroep uitsluitend uit Beeselnaren. Onlangs zijn 2 Reuvernaren, Math Hebben en Ben Franssen, toegetreten tot de werkgroep. Behalve de normale onderhoudswerkzaamheden in Beesel en Reuver, zullen zij in Reuver regelmatig de kruisen en kapellen inspecteren op eventueel vandalisme en andere mankementen. De werkgroep bestaat nu uit 6 personen die de 19 kruisen en kapellen in de gemeente Beesel onderhouden.

Project 'Sjerfkes'

Op 7 september 2003 eindigde in de Tiendschuur in Tegelen de gelijknamige tentoonstelling waarbij ook de heemkundevereniging Maas- en Swalmdal betrokken was. De vereniging verleende haar medewerking aan de opgraving en de schitterende publicatie *'Sjerfkes: Nieuwe inzichten in het Nederrijns keramisch verleden van een aantal Noord- en Midden-Limburgse plaatsen'*. (Het boek is in het verenigingslokaal te koop voor de ledenprijs van 17,50 euro; normale verkoopprijs 19,95 euro). De vereniging participeerde in de projectorganisatie. Momenteel wordt het project geëvalueerd en de financiën afgerond.

Vooraf de afdoening van de financiën is een langdurige kwestie aan het worden. Daarvoor is met name de gemeente Beesel verantwoordelijk. Zo soepel en behulpzaam als de subsidiegevers in de gemeenten Venlo, Tegelen en Swalmen waren, zo traag en ondoorzichtig werd in Beesel te werk gegaan. Op de subsidieaanvraag die op 2 april 2002 werd ingediend kwam pas negen maanden later uitsluitel. Ondanks

een positief advies van de Stichting Eskacé die de gemeente in deze kwestie was gevraagd te adviseren, wees het college de helft van het gevraagde bedrag (1250 euro) af. De stichting Eskacé stelde wel de andere helft ter beschikking. Deze afwijzing was des te vervelender omdat de provinciale subsidie alleen ter beschikking wordt gesteld als de gemeentelijke overheid ook met een soortgelijk bedrag op de proppen komt. In feite werd de projectorganisatie dus voor 2500 euro benadeeld en dat pal vóór de aanvang van het project. Daardoor was er onvoldoende tijd over om nog vervangende subsidiegevers te benaderen.

Tegen het besluit van B&W van Beesel werd daarom beroep aangetekend. Dit bezwaarschrift is ontvankelijk verklaard. Bovendien verwees de bezwaarschriftencommissie de afhandeling door naar de gemeenteraad omdat het college hierover eigenlijk geen beslissing had mogen nemen. In de raadsvergadering van 15 september 2003 werd het bezwaar alsnog afgewezen. De afwijzing, door het merendeel van de politieke partijen gebeurde echter niet op inhoudelijke gronden maar op het feit dat merendeel bang was voor precedentwerking. Er zouden wel eens meer instellingen een beroep op subsidie van de gemeente Beesel kunnen doen! Omdat men binnen de projectorganisatie van mening was dat gezien de lange termijn waarop het verzoek is blijven liggen (niet in overeenstemming met de termijn die in de subsidieverordening is vastgelegd) en de oneigenlijke argumenten die zijn gebruikt de afwijzing onterecht is, is besloten beroep aan te tekenen bij de bestuursrechter. De behandeling van deze zaak loopt nog.

Rondleiding door Beesel

Op zondag 6 juni organiseert de Heemkundevereniging een rondleiding door Beesel voor leden en niet leden, waarbij natuur, cultuur, historie en kunst ruim aan bod komen. Tijdsduur 2,5 uur. Door deskundige dorpsgidsen wordt de rondleiding begeleid. Verzamelen om 14.00 uur in café de Troubadour in Beesel. Voor leden is dit gratis en voor niet leden bedragen de kosten € 2,00 U kunt zich telefonisch opgeven tot 12 mei bij Ger Stroucken tel. 4744741.

Het bestuur

Archeologische vondsten Plangebied St. Lambertusweg

Vanwege gemeentelijke plannen tot woningbouw langs de St. Lambertusweg en in de richting van de St. Lambertuskapel werd door RAAP in 2002 een inventariserend booronderzoek uitgevoerd langs de St. Lambertusweg en de Parklaan in Reuver. De aanleiding was dat dit gebied grenst aan een perceel waar de resten liggen van de laathof "Hof tot Lewen". Op de Archeologische Waardenkaart van de provincie is dit gebied met rood (zeer hoge archeologische waarde) aangegeven. Een restant van de omgrachting is nog zichtbaar in de vorm van de Zangerweerd. Bij dit onderzoek werd wat middeleeuws scherfmateriaal gevonden en enkele stukjes vuursteen. Echter op diverse plaatsen bleek ook de bodem verstoord te zijn.⁷ Geadviseerd werd om langs de Parklaan enkele proefsleuven te trekken. Dit onderzoek werd in juli 2003 uitgevoerd. In de proefsleuven werden geen bewoningsresten aangetroffen. Wel werden losse paalspooren gevonden die mogelijk behoren tot resten van weipalen. Van de aangetroffen waterloop van de Zangerweerd is het niet duidelijk of er een natuurlijke oorsprong aan ten grondslag ligt. De bodem was door de hoge grondwaterstand onbereikbaar. Wel werd duidelijk dat de laatste fase zeker gegraven is. De smalle proefsleuf gaf geen uitsluitsel over het wel of niet toebehoren aan een grachtensysteem. Deze vraag kan alleen beantwoord worden door doelgericht aanvullend onderzoek ten n.w. van het onderzoeksterrein. Gezien de breedte van de loop (meer dan 13 m) is een toebehoren aan een grachtensysteem niet uit te sluiten.

Ook werd nog een vuursteenconcentratie aangetroffen. Echter deze was door landbouwactiviteiten verstoord. Aanbevolen werd door de rapporteurs om de waterloop weer opnieuw in het landschap zichtbaar te maken.

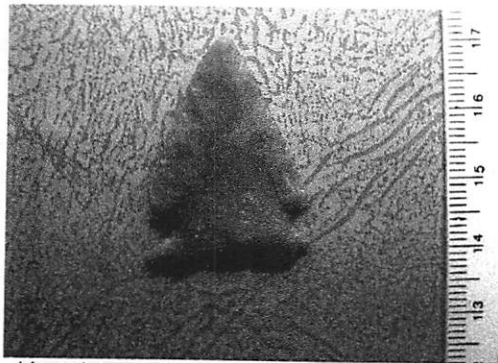
Daar in het verlengde van de St. Lambertusweg, de zandweg richting kapel, eveneens woningen waren geprojecteerd werd door mij een inventarisatie uitgevoerd van de hier in het verleden gedane archeologische vondsten..

Uit het gebied zijn diverse vondsten bekend, Met name betreft dit voorwerpen uit de steentijd (het mesolithicum en neolithicum), Romeinse tijd en middeleeuwen. Uit het neolithicum komen enkele vuurstenen

⁷ RAAP-notitie 258.

messen, schrabbers en o.a. een fragment van een gepolijste vuursteen-
pijl. Verrassend was de melding van dhr. A. Hendriks dat zijn zoon in he-
verleden ook een tweetal pijlpunten had gevonden. Één pijlpunt betref-
een driedoorn met oppervlakte retouche. De lengte bedraagt 36 mm en de
grootste breedte bij de basis is 22 mm. De andere pijlpunt heeft eveneens
een oppervlakte retouche. De lengte bedraagt 31 mm en de breedte aan de
basis 24 mm. Bijzonder is de insnoering aan de basis (zie afb.). Van deze
pijlpunt ken ik geen parallellen uit de regio. Stadsarcheoloog Maarten Dol-
mans uit Venlo heeft hem ook bekeken, maar kon er ook niet mee verder. De
vorm doet denken aan Noord-Amerikaanse pijlpunten. Echter de voor deze
pijlpunt gebruikte vuursteen is vergelijkbaar met materiaal dat uit deze regio
afkomstig is. Een heel raadselachtig, maar toch bijzonder stuk.
Inmiddels is de dreiging voor wat de woningbouw bij de St. Lambertuska-
pel betreft voorlopig afgewend en heeft de gemeente Beesel het plan op-
gevat om gezien de rijke historie en de landschappelijke kwaliteiten van
het gebied dit aan te melden als Belvédère project. Vooral ook omdat dit
gebied de oudste kern van Reuver is.

Wiel Luys

Vuurstenen pijlpunt met insnoering a/d basis

Zomaar een bidprentje

JESUS † MARIA † JOSEPH † NORBERTUS.

+

*In de offeranden der Priesters en in de
gebeden der Geloozigen wordt aanbevoelen
de Ziel van Zaliger*

den Zeer Eerwaarden Heer

Andreas van Soest,

geboren te LORRUX den 5 Mei 1830.
Priester gewijd 24 Maart 1855.
Kapelaan benoemd te REUVER 1 Juli 1855.
" te VENLO 1 Januari 1858.
Professor " te BOLDUC 1 October 1858.
Kapelaan bij O.L.V. MAASTRICHT 1 Juli 1858.
Pastoor te WZL 1 October 1877.
Pastoor en Deken te GANNEP 1 April 1888,
en aldaar zeer stichtend overleden
aan een langdurige ziekte den 16 Januari 1891.

—♦♦♦♦♦—

Hij was een waar Priester, een waakzaam en
ijverig Herder. (I PAROL. XVI. 33.) Hij mocht zeg-
gen met den Apostel: Weest mijne navolgers gelijk
ik den navolger ben van den Christus.— Hij was
een man machtig in werken en woorden (LUC. XXIV)
indachtig het voorschrift: (TOM II. IV 5.) doe het
werk van een Evangelist, vervul uwe bediening, zet
daar uwe zinnen op, houd U daarmede bezig. (TOM.
I. IV. 16.) Zijn verzoek aan de Parochianen, gedaan
bij de bediening der H. H. Sacramenten, was voor
Hem te willen bidden, Hem te vergeven, waarin
Hij te kort kon geschoten zijn aan Uwer voor hun
zielenheil, en zijne vermaningen steeds op te volgen,
opdat God ook om hunnentwil Hem een genadig
oordeel mocht uitspreken.

Godenkt uwen Overste, opdat Hij spoedig ruste
in vrede.
Zoet Hart van Jesus wees mijne Heide. (300 d. af.)
Zoet Hart van Maria, wees mijn heil. (300 d. af.)

W. Trienekens. — Gannep

Andreas van Soest was slechts korte tijd te Reuver als kapelaan werkzaam. Hij genoot een rijksjaarwedde van f 235,-. Ter vergelijking: die van pastoor F. Leens van Reuver bedroeg in het jaar 1855 f 400,-. Van Soest werd opgevolgd door G.H. Daemen (zie voor zijn bidprentje De Zeumer 1997-1).

Wim Hoezen

Kapel van Geloo in programma

'Wonderen Bestaan'

De KRO startte in de warme zomermaanden vorig jaar een nieuwe televisieserie: Wonderen Bestaan. Ondanks de zwoele zomeravonden, keken gemiddeld 500.000 mensen naar de uitzendingen. De kerstspecial die op kerstavond werd uitgezonden, trok bijna 1 miljoen kijkers. De serie was gewijd aan een veertigtal verhalen die de basis vormden van dit programma: een tv-uitzending waarin mensen vertellen waarom zij de onverklaarbare gebeurtenis die van betekenis is geweest in hun leven, als een wonder beschouwen.

Dit jaar komen er weer nieuwe wonderverhalen. De start van de nieuwe serie is op de dag van de dodenherdenking, dinsdag 4 mei. Wonderen Bestaan maakt dan een speciale uitzending met wonderlijke en onverklaarbare verhalen van overlevenden en nabestaanden van de Tweede Wereldoorlog. Zoals het er op het moment van schrijven naar uit ziet zal ook de kapel van Geloo in Belfeld onderwerp van de uitzending van 4 mei zijn. In de nacht van 8 op 9 april 1943 werd de uit 1938 daterende kapel door een vliegtuigbom volledig weggevaagd. Wonder boven wonder bleef het uit de zeventiende eeuw daterende Mariabeeld vrijwel onbeschadigd. Dat is de reden waarom de kapel in de uitzending wordt opgenomen. Kort daarvoor was bij de overbrenging van het parochiearchief van Belfeld een nooit eerder gepubliceerde foto tevoorschijn gekomen die vermoedelijk het beeld kort na deze gebeurtenis toont. De foto laat zien dat het beeld toch iets meer beschadigd was, dan de overlevering wil doen geloven. Overigens had de KRO vorig jaar al bij het gemeentearchief Venlo naar het voorval geïnformeerd, de foto vormde toen aanleiding om de gebeurtenis even in de ijskast te zetten. De beide in de jaarboeken verschenen artikelen over het voorval en de kapel van Geloo zijn door de programmamakers als bronmateriaal gebruikt. Voor wie zich alvast wil inlezen:

J. Geurts, 'De vernielende bom', in: Jaarboek 14 (1994), blz. 142-145

F. Geerlings, 'Het kapelke van Geloo', in: Jaarboek 20 (200), blz. 75-86

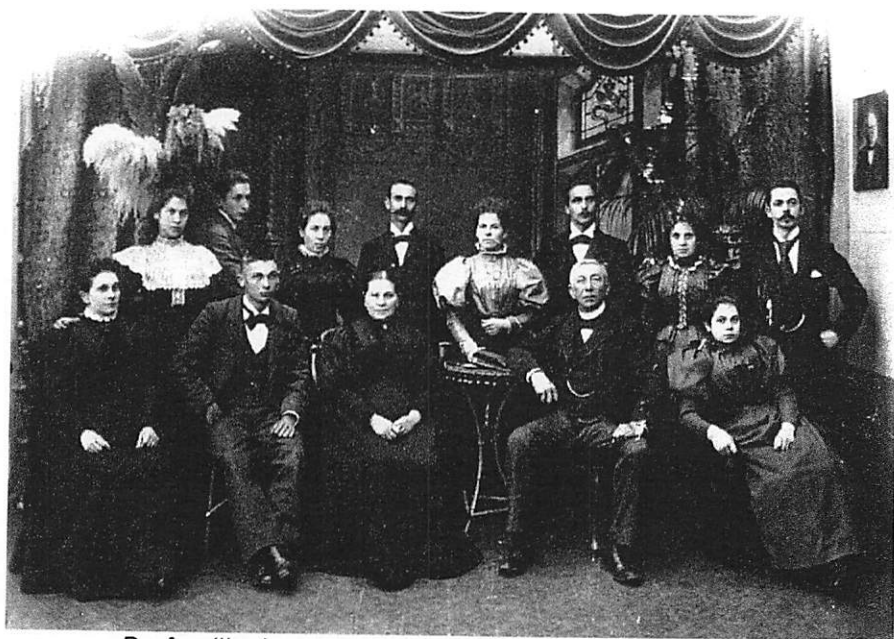

Foto: Parochiearchief St. Urbanus Belfeld

Belfelds tweede archiefbrand

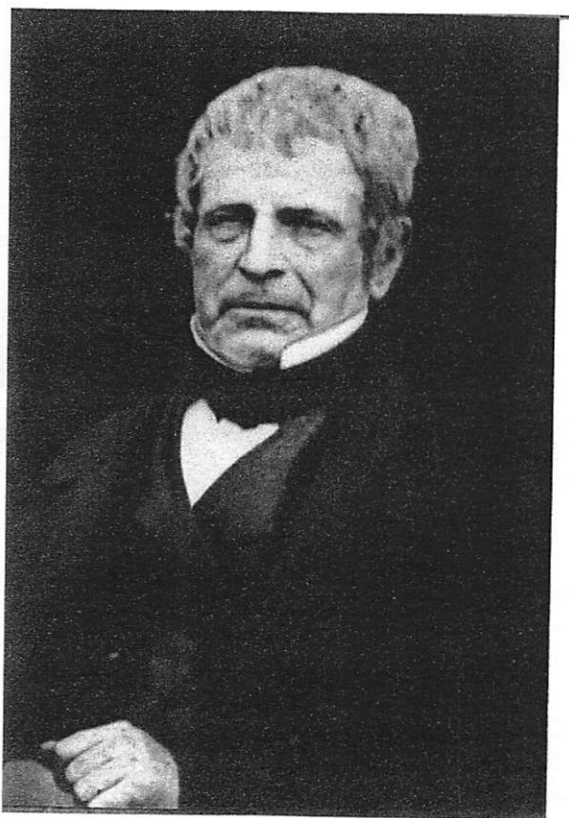
Het is al vaak genoeg ter sprake gekomen: op 27 augustus 1800 ging bij een brand in het centrum van Belfeld het archief van het dorpsbestuur Belfeld verloren. Daardoor zijn er van dit archief slechts spaarzaam stukken bewaard gebleven (zie ook de Zeumer, jrg. 2002, nr. 3).

Jammer genoeg blijkt dit niet het enige ernstige verlies aan Belfelds archiefmateriaal te zijn geweest. Nauwelijks bekend is het feit dat in het najaar van 1958 eveneens een hoeveelheid Belfelds archiefmateriaal, met opzet, is verbrand. Dit feit is terug te vinden in de inleiding van de Belfeldse archiefinventaris uit 1987, bladzijde 27. Helaas is de daaraan verbonden conclusie onjuist. Door de auteur Van Mulken wordt namelijk gedacht dat deze stukken via burgemeester G.H. Janssen (burgemeester van Belfeld van 1882 tot 1895) in het bezit van de familie Janssen zijn beland.

De familie Janssen omstreeks 1890 (foto Fons Janssen)

Toen het woonhuis van de familie Janssen (thans Maasstraat 10) door de nazaten werd verkocht aan de familie Laumans werd hieraan een grote schoonmaak verbonden. De oude papieren op zolder werden op de brandstapel gegooid. Slechts twee gemeentelijke correspondentieregisters konden worden gered. Deze 'geredde' archiefstukken vormen echter het aanknopingspunt voor een geheel andere reconstructie. Beide registers dateren van 1822-1834 en 1839-1848, dus ver voor de tijd dat burgemeester Janssen de scepter zwaaide. Gerardus Hubertus Janssen was echter gehuwd met Henriëtta Kessels, enigst kind van burgemeester Kessels. Kessels voerde zijn ambt uit in de periode 1809 tot 1849. Als je weet dat het echtpaar Janssen-Kessels in het ouderlijke huis van de bruid ging wonen, dan is het verband snel duidelijk.

*Jacobus Kessels *1780 - + 1851
(fotoarchief gemeente Belfeld)*

Burgemeester Kessels bewaarde het gemeentelijke archief in zijn woonhuis (Belfeld beschikte toen nog niet over een eigen gemeentehuis) dat na zijn dood via zijn dochter overging in handen van de familie Janssen. Bij de ambtsoverdracht in 1849 aan J.J. Beelen werden blijkbaar alleen de direct voor het bestuur noodzakelijke en in gebruik zijnde stukken overgebracht. Denk aan de burgerlijke stand, de bevolkingsadministratie en de kadastrale leggers. Naar de afgesloten stukken, die mogelijk ergens apart in het woonhuis bewaard werden, is toen blijkbaar niet gekeken. Mogelijk speelde ook de niet al te goede relatie tussen Jacobus Kessels en Joannes Jacobus Beelen een rol, hoewel beide familie van elkaar waren!

Het woonhuis van de familie Janssen uit 1926 voor de verbouwing van 1980. In de noordgevel is de eerste steen uit dat jaar (gelegd door Rosalie Janssen) nog aanwezig.

In een gesprek dat ik op 21 augustus 2003 had met Karel Laumans, de huidige bewoner, werd de gang van zaken bevestigd. De koop van het huis en de overgang van de familie Janssen naar de familie Laumans kwam vrij snel tot stand. Daarbij moet worden opgemerkt dat na het overlijden van priester Josef Janssen, de laatste bewoner van het huis, er geen directe familieleden meer in Belfeld woonachtig waren. Bij bezichtiging van de woning heeft de heer Karel Laumans inderdaad op zolder diverse archiefstukken zien liggen 'waaronder gemeenterekeningen, jaarverslagen en notulen'. De familie Laumans had er geen

bezwaar tegen als de woning met inboedel zou worden overgedragen. De familie Janssen stond er echter op het huis 'bezemschoon' over te dragen en dus ging op zondagmiddag, daags voor de overdracht de inhoud van de zolder op de brandstapel. Buurman Sjeng Huys die wel oog had voor de kostbare papieren heeft toen de beide correspondentieregisters van de brandstapel kunnen redden. Wie de inventaris, de opsomming van de Belfeldse archiefstukken, doorneemt zal nu niet meer verwonderd zijn dat er nagenoeg geen stukken uit de Franse periode (1795-1815), er geen financiële stukken, raadstukken of jaarverslagen van voor 1850 bewaard zijn gebleven en nauwelijks correspondentie uit de eerste helft van de negentiende eeuw voorhanden is. Naar mijn mening ging op die zondagmiddag een groot deel van het gemeentearchief uit de periode 1800-1850 verloren. Als je bedenkt dat burgemeester Jacobus Kessels als koopman de belangrijkste persoon was in het Belfeldse van de eerste helft van de negentiende eeuw en hij via zijn moederszijde familie was van zijn voorganger Johannes Geraerds (zijn oom) dan is misschien ook wel het persoonlijk archief van Kessels op die dag in rook opgegaan. Trouwens de familie Janssen was in de tweede helft van de negentiende eeuw en de eerste helft van de twintigste eeuw de belangrijkste grootgrondbezitter in Belfeld. Waar is de grote hoeveelheid notariële akten, koop- en pachtcontracten van deze familie gebleven?

Hoewel je de feiten eigenlijk al kent, moet je als geïnteresseerde in de Belfeldse geschiedenis toch drie keer slikken als je dit verhaal hoort vertellen door iemand die deze gebeurtenis uit eigen ervaring kan opdiepen. Extra cru is het feit dat het archiefmateriaal waarschijnlijk meer dan honderd jaar veilig bewaard is gebleven, ondanks dat het woonhuis in de laatste oorlogsmaanden in de vuurlinie lag. Het ligt namelijk pal aan de Maas. Het toeval wil dat juist in een van de geredde registers een afschrift van een brief aan gedeputeerde staten van Limburg uit 1827 is ingeschreven waarin melding wordt gemaakt van de archiefbrand van 27 augustus 1800 waardoor Belfelds archiefmateriaal van voor 1800 verloren ging. Anders was het misschien een raadsel gebleven waarom er maar zo weinig oude archiefstukken van Belfeld voorhanden zijn.

Recent doken een aantal boeken op uit de privébibliotheek van Jacob Kessels. Ze dragen de signatuur van hem, zo ook dit Franstalige boek 1787 (collectie J. Ickenroth)

Twan Ernst

Genealogie en internet

Dat genealogen het internet hebben ontdekt als een verlengstuk van hun hobby mag algemeen bekend worden verondersteld. Ook in de Zeumer er regelmatig aandacht voor nieuwe 'vondsten' of sites die het raadplegen waard zijn. Het web is een ideale methode om goedkoop (grote hoeveelheden) informatie te verspreiden. Dat kan wereldwijd en 7 dagen in de week, 24 uur per dag. Daarnaast vormt e-mail een goedkoop communicatiemiddel waarmee men eenvoudig contacten kan leggen met verre familieleden.

Deze voordelen hebben ertoe geleid dat momenteel op het internet meer informatie is te vinden dan via de traditionele kanalen als drukwerk of persoonlijke contacten kan worden verkregen. Zelf kon ik de belangrijkste gegevens van mijn eigen familiestamboom (uit Oosterhout afkomstig) in één avond samenstellen. Normaal zou me dat vele dagen onderzoek in de studiezaal hebben gekost, afgezien van de nodige reiskosten die daarmee gemoeid zouden zijn. Vooral de onderzoeker van de familiegeschiedenis in Nederland kan zich gelukkig prijzen. Nederland loopt in Europa voorop als het gaat om het digitaal ontsluiten van historische bronnen. Dit is vooral te danken aan de inspanningen van voormalig staatssecretaris Rick van der Ploeg, een groot voorstander van digitale ontsluiting. Jaren geleden (voordat het in Nederland economisch bergaf ging) zijn er door de gemeentelijke archiefdiensten diverse projectvoorstellen ingediend waarvoor de nodige miljoenen ter beschikking zijn gesteld. Nu, jaren later, kunnen we de vruchten plukken van die investeringen. Overigens ziet het ernaar uit dat in de toekomst de digitale ontwikkelingen een stuk langzamer zullen gaan. Het huidige kabinet heeft aangekondigd op de culturele instellingen zo'n 10% te willen bezuinigen. Zonder compleet te willen zijn wil ik de aandacht vestigen op een aantal van die nieuwe ontwikkelingen.

Gen-Lias (www.genlias.nl) is vanaf 17 november jl. een nieuwe fase ingegaan. Deze site die al enige jaren op internet is te vinden kende de

nodige kinderziekten. Lange tijd was de site uit de lucht of slecht te bereiken. Allemaal een gevolg van de enorme bezoekersaantallen. De site dreigde aan haar eigen succes ten onder te gaan. Om toch te kunnen functioneren werden de zoekmogelijkheden sterk beknot. Vanaf de 17^e november draait echter nieuwe software en is de omslachtige inlogprocedure afgeschaft. Alle oorspronkelijke zoekmogelijkheden zijn weer hersteld. Gen-Lias bevat op dit moment vrijwel alle huwelijksakten van de burgerlijke stand van Nederland uit de periode 1796 (1811) tot circa 1925. Sommige provincies hebben ook al de overlijdens- en geboorteakten geïndexeerd (bijvoorbeeld Noord-Brabant). Het is de bedoeling om uiteindelijk alle akten van de burgerlijke stand in Nederland via deze database ter beschikking te stellen. Theoretisch moet het dan mogelijk zijn je eigen stamboom te kunnen samenstellen terugwerkend tot omstreeks 1780.

Naast Gen-Lias zijn er andere programma's die dezelfde bron of andere bronnen, zoals doop-, trouw- en begraafregisters, aanbieden. Voorbeelden zijn:

- de 'Digitale stamboom': in gebruik van o.a. de gemeentearchieven van Delft en Rotterdam en het streekarchief Eindhoven;
- 'Sisis' in gebruik bij het historisch centrum Zeeland en de meeste streekarchieven van Noord-Brabant.
- de catalogi van het Centraal Bureau voor Genealogie.

Elk van deze databanken werken op hun eigen wijze of richten zich op een specifieke bron. Lastig natuurlijk voor de genealoog die graag in een keer grote hoeveelheden informatie wil doorzoeken en nu overal allerlei bronnen versnipperd aantreft. Daarnaast werkt Limburg nog aan een apart programma 'Gendalim' dat t.z.t. ook op het web moet verschijnen. Met dit probleem voor ogen is door de DIVA, de overkoepelende organisatie voor het Nederlandse documentaire- en archiefwezen aan een bedrijf de opdracht gegeven een overkoepelende zoekmachine te maken. Deze zoekmachine is nog in een testfase maar kan reeds bezocht worden: [HTTP:\\top.archiefplein.nl](http://top.archiefplein.nl). In een relatief eenvoudig zoekscherm kan men de gezochte persoon invullen en de benodigde of alle databanken selecteren om deze vervolgens te laten doorzoeken. Het is de bedoeling dat in de toekomst nog meer databanken via deze site zullen worden aangeboden. Als naam voor deze site is de afkorting TOP gekozen wat staat voor 'Toegang op personen'. Het is de bedoeling om deze site te gaan koppelen aan een website die sinds 25 september kan worden geraadpleegd:

www.dewoonomgeving.nl.

Ook deze site is opgezet met overheidssteun als een samenwerkingsproject tussen de rijksarchiefdiensten en het kadaster. Op deze site zijn oudste kadastrale minuutplannen van heel Nederland te vinden. Deze dateren uit 1832, voor Limburg is dit 1840. In totaal zijn hiervoor 17.000 kaarten gedigitaliseerd en gevectoriseerd zodat deze voor internet zijn te gebruiken. Door het intypen van de postcode krijgt men de juiste kadastrale kaart voorgeschiedeld. Vervolgens kan men tot op perceelsniveau inzoomen. Daarnaast werkt men aan het in een database zetten van de gegevens uit de zogenaamde Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels. Deze boeken bevatten de eigendomsgegevens van alle percelen die op de kadastrale kaarten zijn aangegeven. Zodoende kan men straks van elk perceel op de eigenaar uit 1832 respectievelijk 1840 achterhalen. Het overtypen van de honderdduizenden bladzijden zal nog heel wat voeten in de aarde hebben. De koppeling van 'TOP' aan deze site moet het mogelijk maken genealogische gegevens van de eigenaren te achterhalen. Op deze wijze kan een bezoeker een deel van de geschiedenis van zijn woonplek onderzoeken. Het moet echter niet bij deze momentopname van rond 1840 blijven. Er lopen diverse pilotprojecten om zowel recentere als oudere gegevens van de woonomgeving beschikbaar te stellen. Deze pilotprojecten zijn zeer divers van aard: van het driedimensionaal reconstrueren van de binnenstad van Sittard tot het scannen van luchtfoto's uit de Tweede Wereldoorlog (nu al te raadplegen) van diverse gebieden in Nederland. Met deze mogelijkheden loopt Nederland in vergelijking met de rest van Europa voorop. Alleen in de Verenigde Staten worden soortgelijke bronnen aangeboden, maar daar moet men vaak eerst de beurs trekken en de gegevens letterlijk kopen.

Zoals gezegd, het was niet de bedoeling om een compleet overzicht te geven van mogelijk genealogisch interessante sites. Ik heb me hier beperkt tot een aantal 'overheidsprojecten'. Ook door hobbyisten wordt hard gewerkt aan het toegankelijke maken van archiefmateriaal. Kijk bijvoorbeeld eens op www.geneaknowhow.net, www.geneanet.org of www.genealogie-limburg.net.

Al deze toegangen kan men ook vinden op onze website bij de rubriek genealogie: www.maas-enswalm.nl

Twan Ernst

Bestemmingsplan Kernen gemeente Beesel

In de Zeumer 2003 nr. 2 hebben we al geschreven over onze bezwaren tegen het Voorontwerp Bestemmingsplan "Bebouwde kommen gem. Beesel", opgesteld in oktober 2002. De heemkundevereniging en het IVN "De Steilrand" heeft gemeend de gemeente Beesel op een aantal zaken te moeten wijzen.

Intmiddels heeft de gemeente de naam van het bestemmingsplan gewijzigd in Bestemmingsplan Kernen gem. Beesel. In februari mochten we antwoord ontvangen op onze gemaakte opmerkingen. We willen deze de revue laten passeren:

1. De gemeente is voornemens toe te staan dat in het gebied aan de noordkant van de Berkenweg, nabij de Schans, twee woningen worden gebouwd. Hierdoor worden de wallen van de 16de eeuwse Schans steeds verder ingeklemd door woningbouw. Momenteel is dit al van twee kanten het geval. Met de bouw van deze woningen is dit nu ook aan de derde zijde het geval.

Reeds eerder is de gemeente op bovenstaande problematiek gewezen en hierin worden we gesteund door de gemeentelijke monumentencommissie. Deze commissie heeft in haar vergadering van 3 juli 2002 eensgezind het college geadviseerd om verdere woningbouw nabij De Schans uit te sluiten. Het blijkt nu dat er in het verleden door de gemeente toezeggingen gedaan zijn om er woningen te mogen bouwen. Men realiseert zich nu dat dit niet had mogen gebeuren, maar de gemeente is bang voor planschade. Slechts een kleine natuurlijke buffer zal de nieuwe woningen scheiden van de Schans.

2. Tussen de Berkenweg en het zwembad (dierenparkje) waren in het plan sportvelden gepland. Hierdoor zal een heel perceel bos moeten worden gekapt, waardoor het bosgebied De Bercken nog verder versnipperd wordt. In dit verband hebben we de gemeente verwezen naar het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL), waarin juist gestreefd wordt naar vergroting en onderlinge verbinding van natuurgebieden tot robuuste eenheden.

De gemeente heeft dit onderdeel van het plan teruggetrokken.

3. In de hoek Parklaan - St. Lambertusweg, waren 18 woningen ge

pland. Zelfs links van de middeleeuwse grindweg naar de S Lambertuskapel! Met name hadden we bezwaren tegen dit onderdeel van het plan.

Voorlopig is dit van de baan en heeft de gemeente het plan opgevat om een deel van het landschap opnieuw in het kader van een Belvédère project te bekijken. Hierbij zal natuur, cultuur, archeologie en landschap opnieuw integraal onder de loupe worden genomen. Zonder meer een goede zaak, omdat hier de middeleeuwse kern van Reuver was gelegen.

Het belangrijke archeologisch erfgoed, gelegen nabij de Zangerweerd en op de Archeologische Monumentenkaart van Limburg met rood aangegeven, zal niet worden aangetast.

4. Een volgende aantasting van natuurwaarden vindt plaats ten zuiden van de Kesselseweg, alwaar de Parklaan op de Kesselseweg uitmondt. In de volksmond wordt dit gebied de "Sint Mertesberg" genoemd. Het is een stuifzandduincomplex dat onderdeel uit maakt van de Lommerbergen/Walsberg. In het verleden heeft men helaas op diverse plaatsen toestemming gegeven om in de bosgebieden te mogen bouwen. Het hoort kennelijk bij het bouwbeleid van de zeventiger en tachtiger jaren. Soortgelijk beleid is in de huidige tijd onzes inziens onverantwoord. Zeker gelet op het schaarse bosgebied dat binnen de gemeente nog voorhanden is, waarvan we de afmetingen binnen dit plangebied al hebben vermeld. Ook tegen dit planonderdeel hebben we dan ook bezwaar aan getekend. Evenals bij de Schans vreest men planschade en is dit bezwaar afgewezen.

Gehonoreerd is onze wens om de bestemming woningbouw af te halen van de tuin van Huize De Mortel in Beesel.

Kortom: we mogen concluderen dat onze ingediende bezwaren succes hebben gehad.

Wiel Luys

Belfeld 100 jaar geleden

JANUARI 1904

Het door Belfeld te leveren contingent voor de nationale militie 1904 bedraagt 9: 7 ter volledige en 2 tot korte oefening.

Het schoonhouden der schoollokalen en het kachel daarin aanmaken wordt, evenals in 1903, opgedragen aan de weduwe A. Smeets Bolenberg à f 50,- per jaar.

De gemeentebegroting voor 1904 bedraagt: inkomsten f 8709,68, uitgaven f 8709,68.

MAART

Door de kantonrechter te Venlo wordt op 25 maart veroordeeld wegens straatschenderij: Hubert Sijbers geb. Belfeld 11 december 1887, pannembakker, wonende Groenstraat. Hij krijgt een geldboete van f 1,- (of 1 dag hechtenis) omdat hij op 16 februari op baldadige wijze een voorwerp naar de deur van het brandspuithuisje heeft gegooid.

Wim Hoezen

Varia (I)²

In het begin van de vorige eeuw transformeerde Heerlen van schilderachtig stadje, rondom een kerk en waterpartij gelegen, tot een moderne stad. De mijnbouw was hier debet aan. Deze uitbreiding ging ten koste van verloopwerk gepaard.

De rijkere burgers verlieten het centrum en bouwden aan de uitvalsweg hun villa's. Zo werd het gedeelte van de Akerstraat, gelegen buiten de kern, een geliefde locatie, waar thans nog monumentale panden van de bouwwoede van de bovenklasse getuigen. Het betreft het pand Akerstraat 104, gebouwd in 1918. Verbouwingen volgden in 1922, (aanbouw tuinhuisje) 1939 (maken kelder en verhogen schoorsteen), en 1968, 1983, 1988. (verbouwing kantoorpand resp. verbouwing tot studentenhuus en nadien weer tot kantoor) In 1992 volgde de laatste (interne) verbouwing³

Eind 2003 werd het dak van zo'n villa vernieuwd.

De oude dakbedekking verdween in de container. Het dakdekkerbedrijf verleende mij toestemming, uit de afvalcontainer materiaal te bekijken

De dakpannen waren voorzien van het stempel GEBR. NOTEN SWAARMEN. Het betreft het type Tuile du Nord, een pan die "vast ligt tegen het afwaaien, doch onaesthetisch" zou zijn.⁴

De taps toelopende (toren) hoekkepers hebben een lengte 23 cm, doorsnede voorzijde 24 cm en achtereinde 15 cm. De dikte bedraagt 1-1,5 cm. Zij bedekten de hoeken van de dakkapellen.

Tenslotte werd een gave afgeronde rode leipan gevonden, gemeten 23 cm lang, 12,5 cm breed en 1 cm. dik⁶ Deze bedekten de zijanten van de dakkapellen.

² Onder deze naam zal de schrijver enkele bijdragen leveren t.b.v. de Zeumer

³ Carthoek bouwvergunningen gemeente Heerlen.

⁴ Kok, 38; afbeelding in katholieke encyclopedie, deel 8, 323

⁵ Afbeelding zie Teeuwen, pg. 15, nos. 20, 21

⁶ Afbeelding Teeuwen, pg. 11.

Van 1922 tot 1970 bezigde de fabriek de naam Gebr Noten¹.

Van elk heb ik een exemplaar kunnen redden.

Niet bewaard zijn de enorme vorstpannen. Deze waren ongestempeld, beschadigd of gebroken en te groot om per fiets te vervoeren. Daags daarna, was helaas de container afgevoerd, zodat deze vorsten verloren zijn gegaan.

Blijkbaar was de kwaliteit of de prijs van het Swalmse fabrikaat gunstig. Er waren indertijd namelijk eveneens pannenfabrieken in het Zuiden aanwezig, waarvan de producten in dit pand niet toegepast werden.

Ook buiten het werkgebied van de HV vinden we aldus plaatselijke HV historie terug.

H. Thissen

Literatuur:

Beisterveld, J., Kok, A.A., het monumentale dak, Amsterdam 1948

Meer, P.v.d., (red) De Katholieke encyclopaedie, Amsterdam-Antwerpen 1949-1955

Ickenroth, J., (red) De kleiwarenindustrie in Belfeld, Reuver, Beesel en Swalmen, Beesel 1994

Teeuwen, gebr., Catalogus van alle soorten dakpannen, gresbuizen en steenen, gebr. Teuwen Tegelen bij Venlo, opgericht 1867, Venlo 1920

¹ Ickenroth, 72,73.

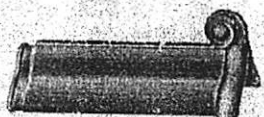
Hoekkepers

3 stuks per loopenden meter

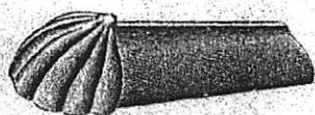
Nr 11 Hoekkeper

Nr 12 Hoekkeper met knop

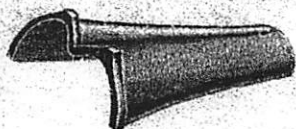
Nr 13 Eindkapje Nr 14 Beginkapje Nr 15 Eind Hoekkeper

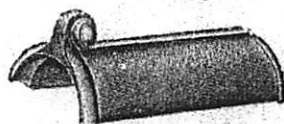
Nr 16 Eind-Hoekkeper

Nr 17 Dubbele Keperpan

Nr 18 Toren-Hoekkeper

Nr 19 Midden-Sluitstuk

Nr 20 Hoekkeper
voor kl. kepers of torens

Nr 21 Toren-Hoekkeper
5 per loopenden meter

Bij bestelling van Vormstukken gelieve men steeds het nummer
aan te geven

De Naborch te Swalmen

Een monumentale thriller

Als we met de trein ons werkgebied verlaten, en we rijden van Swalmen richting Roermond, dan zien we kort nadat we het station verlaten, aan de rechterzijde een markante ruïne.

Voor degene die het nog niet weet: het is de Naborch.

Deze nietszeggende naam wordt ineens veelzeggend als we bedenken dat hier van oudsher sprake is van "d'n aje borch". Als je dit nu weet, dan vraag je je toch af wie er toch op het onzalige idee is gekomen om er een Naborch van te maken. Maar goed, het zij zo.

Deze ruïne bestaat uit een restant van een gemetselde woontoren en een gedeelte van een lange buitenmuur..

Het zijn de schamele resten van 'Het Huys tot Swalmen' dat reeds in 1381 wordt genoemd.

De woontoren heeft acht facetten (en dus acht hoeken) waarmee deze voor Nederlandse begrippen uniek is. De muren zijn circa 1,50 meter dik.

Oorspronkelijk bestond de burcht uit een rechthoekig bouwwerk (25 x 17m) met een woontoren in de zuidwestpunt. Na de bouw van kasteel Hillenraad (kort voor 1400), was er al gauw sprake van de 'Aldenburg' of d'n aje borch.

Voor degene die er meer van wil weten verwijst ik graag naar jaarboek.....waarin Wiel Luys er een artikel aan heeft gewijd.

De ruïne is een rijksmonument en bouwkundig momenteel in een zeer slechte staat.

Op 23 september 2002 brachten wij de bouwkundige staat van de Naborch onder de aandacht van het College van Burgemeester en Wethouders van Swalmen.. Binnen de ruïne groeide struikgewas - struiken en boompjes waren geworteld in de muren - en een versteviging die een aantal jaren geleden, boven de ingang is aangebracht was volstrekt onvoldoende.

We hebben aangegeven dat het nog slechts een kwestie van tijd is, voordat een groot stuk van de muur (rechtsboven de ingang) naar beneden komt.

In januari 2003 is deze zaak in de gemeentelijke monumentencommissie aan de orde geweest.

Er werd afgesproken dat van gemeentewege met de eigenaresse, Gracie E. de Guerre Wolf Metternich, hierover overleg zou plaats vinden.

Intussen werden de ingrepen in het landschap voor het verleggen van spoorlijn steeds meer zichtbaar. Dicht bij de Naborch werden voorbereidingen getroffen om een nieuwe spoorbrug over de Swalm te realiseren. Of dit allemaal de bouwkundige staat van de Naborch ten goede zou komen? Wij betwijfelden dit en onze zorgen dienaangaande werden naar de gemeente verwoord.

Op 20 maart 2003 heeft een bijeenkomst plaats gevonden waarin aanwezig waren Prorail, mevrouw De Guerre, de Rijksdienst voor de Monumenten, de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek en de Gemeente Swalmen, vertegenwoordigd door de heer Jan Hinssen. De heer Hinssen heeft als bouwkundige tevens zitten in de gemeentelijke monumentencommissie.

Doel van de bijeenkomst was te bekijken op welke wijze het best de ruïne zou kunnen worden beschermd tegen de trillingen die zouden worden veroorzaakt door heiwerkzaamheden.

Op korte afstand van de Naborch zouden immers palen in de grond worden gehaald waarop de nieuwe spoorbrug over de rivier de Swalm komt te rusten.

Het draaiboek dat vervolgens met instemming van alle betrokkenen opgesteld, voorziet in een zorgvuldig opnemen van de bouwkundige toestand van dat moment. De Naborch is vanuit allerlei hoeken fotografisch vastgelegd. Vervolgens is de ruïne bouwkundig ingetekend en op de tekenafel voorzien van een stabiliserend bouwwerk van planken en palen.

De bouwkundige zeer slechte staat van de ruïne blijkt onder meer uit het instortingsgevaar van de ingang en uit een grote verticale scheur aan de zuidwestkant. Door trillingen zou die onherroepelijk worden vergroot. Voegt daarbij de mogelijkheid dat er zand en of ander vuil in komt waarin plantengroei gaat optreden, of denk aan de mogelijkheid van water en vorst dan is dat gedeelte van de ruïne een korte leven

beschoren.

De leiding over het project kwam in handen van Arcadis, een dienstverlenende organisatie die internationaal werkzaam is op terreinen van infrastructuur gebouwen, milieu en communicatie.

Jan Hinssen licht toe:

"Er zijn verankeringen aangebracht om verdere scheurvorming van de ruïne tegen te gaan.

De woontoren is inmiddels omgeven door als het ware een krans van planken, die in elkaar zijn verankerd. Deze cirkel van horizontale planken vangt de spatkrachten op.

In het midden van de staanders is nog een extra verankering aangebracht die naar binnen toe doorloopt. Binnen in de woontoren is eveneens alles gestut. Er zijn onder meer trekstangen aangebracht die naar buiten drukende krachten verminderen. Inmiddels is afgesproken dat deze stangen na voltooiing van de werkzaamheden in het kader van de A-73 worden gehandhaafd.

De beplanking aan de buitenzijde wordt naar alle verwachting niet voor 2006 weggenomen.

De reeds eerder aangehaalde doorgaande, verticale scheur baart de meeste zorgen. Een stuk muur ter zijde van die scheur is topzwaar. De gemeente Swalmen heeft overwogen om tegen die zijde een aantal kubieke meters grond te zetten maar daar is op grond van milieuvorschriften vanaf gezien."

De heiwerkzaamheden voor de spoorbrug zijn intussen afgerond en zo op het oog heeft de ruïne geen verdere schade opgelopen. Onze eerste indruk is dan ook dat de beschermende constructie aan haar doel beantwoordt.

De bedreiging waaraan de Naborch momenteel is blootgesteld bestaat met name uit trillingen die worden veroorzaakt door het talrijke bouwverkeer dat dagelijks hier af- en aanrijdt.

Gelet op de bouwkundige staat is het voor recreanten en andere belangstellenden niet meer mogelijk de ruïne van dichtbij te bekijken.

In het verleden was er nooit een toegang tot de Naborch via de openbare weg.

De talrijke bezoekers hadden zelf een paadje geschapen, dat door de p... eeeigenaar werd gedoogd. Dit liep door een weiland, juist op de o... van de Swalm naar de ruïne. Intussen is het pad door middel van e... draadversperring afgesloten. Het informatiebord dat op deze plaats sta... laat zien dat niet alleen wandelaars en historisch geïnteresseerden de w... naar de Naborch wisten te vinden.

Na realisatie van de A-73 ligt de Naborch op circa 80 meter (met het sp... ertussen) uit de as van de weg. Ongeveer op dit punt komt de tunnel in... A-73 weer boven de grond en gaat de weg over de Swalm richting Ro... mond.

Tegen die tijd is aan de buitenzijde, de bescherming van de Naborch v... wijderd. Instandhouding van dit unieke rijksmonument zal dan afhang... van de wil en de mogelijkheden tot restauratie. Dat laatste is nog lang n... zeker. Gelet op de bouwkundige staat heeft restauratie uitsluitend zin a... het opgaande muurwerk vanaf de fundering grondig wordt hersteld. Zo... der restauratie lijken de dagen van het voormalige Huys tot Swalmen g... teld.

Afgezien van grote kosten die dit ongetwijfeld vergt, speelt ook nog een r... of er dan sprake is van restauratie of van reconstructie. Met name dit laa... ste is in subsidie land van doorslaggevende betekenis bij de toewijzing va... een bijdrage in de kosten van consolidatie.

Onze vereniging zal tegen die tijd proberen een bijdrage te leveren om... komen tot een plan van restauratie. Tot die tijd volgen wij de ontwikkelin... gen.

Komt u tot die tijd met de trein voorbij dit punt, kijk dan naar dit gespalkt monument en denk niet meteen aan de meest sombere conclusie die u... dit korte, informatieve stukje getrokken kan worden. Uw huivering zou im... mers de beslissende trilling kunnen veroorzaken die het eind betekent va... de Naborch, een schilderachtig gelegen, fascinerende ruïne in ons werk... gebied van het Maas- en Swalmdal.

Henri Smeets